

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ ГАБРОВО ПРЕЗ 2020 ГОДИНА

Демографска ситуация в област Габрово през 2020 година:

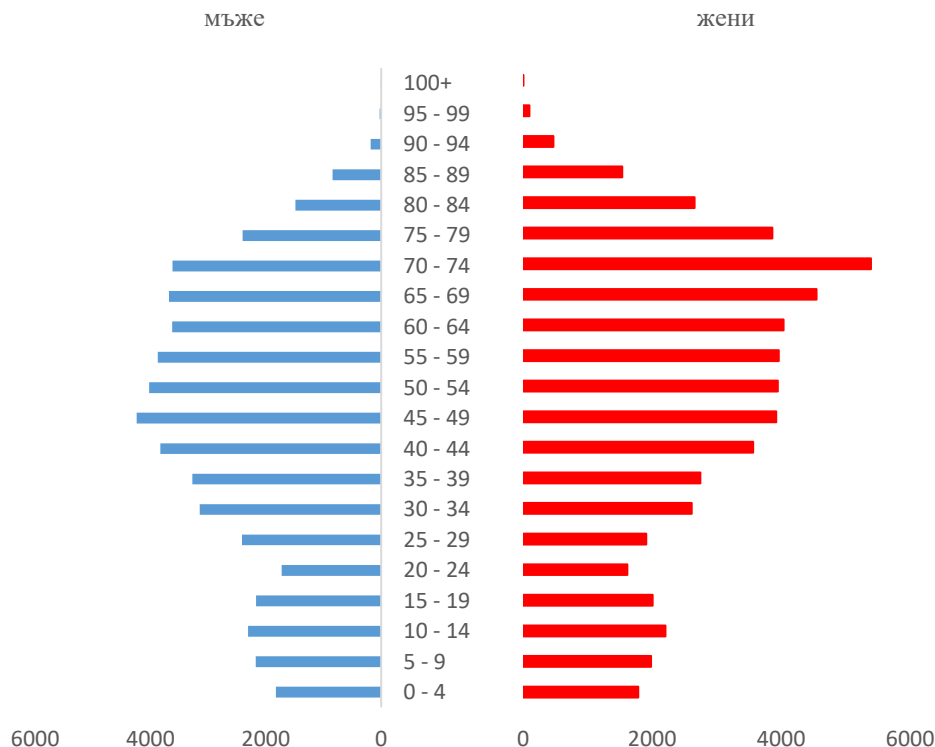
- Продължава процесът на намаляване и застаряване на населението;
- Намалява броят на живородените деца и коефициентът на обща раждаемост;
- Нараства броят на умрелите лица и коефициентът на обща смъртност;
- Намалява броят на сключените граждански бракове и броят на бракоразводите;

Брой и структури на населението

Към 31 декември 2020 г. населението на област Габрово е **105788 души**, което представлява 1.5% от населението на страната и 13,8% от населението на район Северен централен. В сравнение с 2019 г. населението на областта намалява с 810 души, или с 0.8%.

Мъжете са **50874 (48.1%)**, а жените - **54914 (51.9%)**, или на 1 000 мъже се падат 1 079 жени. Броят на мъжете преобладава във възрастите до 54 години. С нарастването на възрастта се увеличават броят и относителният дял на жените от общото население на областта.

Фиг. 1. Възрастова структура на населението към 31.12.2020 година

Най-висок е относителният дял на жените в община Трявна – 52.4% или на 1000 мъже се падат 1102 жени, а най-нисък в община Севлиево - 51.7% или на 1000 мъже се падат 1070 жени.

Продължава процесът на застаряване на населението в област Габрово. В края на 2020 г. лицата на възраст 65 и повече навършени години в областта са 30827 (29.1%), което поставя областта сред последните места в страната заедно с областите Видин (30.0%) и Кюстендил (27.7%).

В регионален аспект делът на лицата на 65 и повече навършени години са най-много в община Трявна (33.2%), а най-малко в община Севлиево (27.1%)

Процесът на застаряване е по-силно изразен сред жените отколкото сред мъжете. Относителният дял на жените на възраст над 65 години е 33.8%, а на мъжете – 24.1%. Тази разлика се дължи на по-високата смъртност сред мъжете и като следствие от нея - на по-ниската средна продължителност на живота при тях.

Към 31.12.2020 г. **децата до 15 години в страната са 12 289, или 11.6% от общия брой на населението в областта**, като спрямо 2019 г. намалява с 0.1 процентни пункта Този показател е най-нисък в областите Габрово и Смолян . В тази възрастова група с най-висок дял е община Севлиево 13.3%, а с най-нисък – община Трявна – 9.1%

Към 31.12.2020 г. **общият коефициент на възрастова зависимост¹ в област Габрово е 68.8%**, или на всяко лице в зависимите възрасти (под 15 и над 65 години) се падат по-малко от две лица в активна възраст.

Застаряването на населението води до повишаване на неговата **средна възраст**, която от 48.4 години през 2019 г. нараства до **48.6 години в края на 2020 година**.

Процесът на застаряване на населението се проявява както в селата, така и в градовете, като в градовете средната възраст на населението е 47.6 години, а в селата - 52.6 години.

Тенденцията на застаряване на населението води до промени и в неговата основна възрастова структура - **под, във и над трудоспособна възраст**. Влияние върху съвкупностите на населението във и над трудоспособна възраст оказват както застаряването на населението, така и законодателните промени² при определянето на възрастовите граници за пенсиониране.

За 2020 г. тези граници за населението в трудоспособна възраст са до навършването на 61 години и 6 месеца за жените и 64 години и 3 месеца за мъжете.

Населението в трудоспособна възраст към 31.12.2020 г. е 58.3 хил. души, или 55.1% от населението на областта, като мъжете са 31.3 хил., а жените – 27.1 хиляди. През 2020 г. броят на трудоспособното население намалява с 0.2 хил. души, или с 0.3%, спрямо предходната година.

Към края на 2020 г. над трудоспособна възраст са 34.3 хил. души, или 32.4%, а под трудоспособна възраст – 13.2 хил. души, или 12.5% от населението на страната.

Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира чрез **коефициента на демографско заместване**, който показва съотношението между броя на влизашите в трудоспособна възраст (15 - 19 години) и броя на излизашите от трудоспособна възраст (60 - 64 години). Към 31.12.2020 г. това съотношение е 55. За сравнение, през 2001 г. 100 лица, излизачи от трудоспособна възраст, са били замествани от 89 млади хора.

1 Коефициентът на възрастова зависимост показва броя на лицата от населението в „зависимите“ възрасти (населението под 15 и на 65 и повече навършени години) на 100 лица от населението в „независимите“ възрасти (от 15 до 64 години). Изчислява се в проценти.

2 Възрастовите граници за разпределение на населението по категориите под, във и над трудоспособна възраст са определени съгласно Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, приета с Постановление № 30 на МС (ДВ, бр. 21/17.03.2000 година).

Основните фактори, които влияят върху измененията в броя и структурите на населението, са демографските процеси - раждаемост, смъртност и миграция.

Раждаемост

През 2020 г. в областта са регистрирани 626 родени деца, като от тях **622 (99.4%) са живородени**. В сравнение с предходната година броят на живородените намалява със 128 деца, или със 17.0%.

Коефициентът на обща раждаемост³ през 2020 г. е 5.9‰, а през предходната 2019 г. - 7.0‰.

Броят на живородените момчета (317) е с 12 по-голям от този на живородените момичета (305).

В градовете и селата живородени са съответно 489 и 133 деца, а коефициентът на раждаемост е 5.7‰ в градовете и 6.6‰ в селата. По този показател Габрово е на последно място в страната.

Смъртност

Броят на умрелите лица в област Габрово през 2020 г. е 2544, а коефициентът на обща смъртност⁴ - 24.0‰. Спрямо предходната година броят на умрелите се увеличава с 430, или с 20.3%.

През 2020 г. в областта са починали 4 деца на възраст до една година, а коефициентът на детска смъртност⁵ е 6.4‰. За сравнение, през 2001 г. коефициентът на детска смъртност е бил 14.4‰, а през 2019 г. – 0.0‰.

През 2020 г. са регистрирани 250 юридически брака – с 112 по-малко спрямо предходната година

Броят на разводите през 2020 г. е 136, или с 42 по-малко от регистрираните през 2019 година.

Вътрешна миграция

През 2020 г. заселените в област Габрово са 4676 лица.

Естествен и механичен прираст на населението

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Разликата между живородените и умрелите представлява естественият прираст на населението. След 1990 г. демографското развитие на областта се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението. **През 2020 г. в резултат на отрицателния естествен прираст населението на областта е намаляло с 1922 души.**

Намалението на населението в област Габрово, измерено чрез **коефициента на естествения прираст**, е минус 18.1%⁶, като по този показател областта е на последно място в страната. Коефициентът на естествения прираст в градовете е минус 15.3‰, а в селата - минус 29.8‰.

3 Брой живородени деца на 1 000 души от средногодишния брой на населението през годината.

4 Брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

5 Брой умрели деца на възраст под 1 година на 1 000 живородени.

6 Разлика между броя на живородените и броя на умрелите на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

Методологични бележки

Броят и структурите на населението към края на всяка година се изчисляват на базата на данните от предходната година и данните за естественото и механичното движение на населението през текущата година.

Източник на данните за броя и структурите на населението е Информационна система „Демография“ в Националния статистически институт. Източник на данните за естественото и механичното движение на населението (раждания, умираания, бракове, разводи, вътрешна миграция) е Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението. Те се регистрират чрез документите образци ЕСГРАОН - ТДС: съобщение за раждане, съобщение за сключен граждански брак, съобщение за прекратен граждански брак, съобщение за смърт и адресна карта за промяна на настоящ адрес.

Източник на данните за външната миграция са Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението, образец ЕСГРАОН - ТДС: адресна карта за промяна на настоящ адрес; Националната агенция за приходите; Националният осигурителен институт; Министерството на вътрешните работи; Оценки на емиграционните потоци.

Данните за броя на населението и за настъпилите демографски събития в териториален разрез са представени според административно-териториалното устройство на страната към 31.12. на съответната година (населени места, общини, области) и статистически райони по настоящ адрес. Това е адресът, който отговаря на документално заявеното местоживее на лицето.

Възрастта на населението в края на годината е изчислена към 31.12. в навършени години. Възрастта на лицата при настъпване на демографско събитие се изчислява в навършени години въз основа на датата на раждане и датата на съответното събитие, т.е. възрастта, която лицата са достигнали при настъпване на събитието.

При изчисляване на демографските показатели се използва съвкупността на средногодишното население. Средногодишният брой на населението е средна аритметична величина от изчисленото население към края на предходната и края на отчетната година.